

ків авторитарного минулого, зокрема конформізму, безініціативності, небажання брати на себе відповідальність тощо. Також варто відзначити некритичність мислення, зниження рівня уяви, самостійності висновків, нездатність до узагальнення, що формується сучасними технічними засобами комунікації. Тому зменшення обсягу навчального часу на аудиторну роботу у нашій державі видається недоцільним, навіть якщо це суперечить західноєвропейському досвіду.

Також варто відзначити, що особливо зручно і доцільно використовувати групові види аудиторної роботи у викладанні гуманітарних дисциплін. Наприклад, проведення тренінгових занять з політології, присвячених обговоренню та аналізу поточних політичних подій формують громадянську позицію студентів, піднімають їхню самооцінку мотивують до навчання, активізують інтелектуальні зусилля щодо вирішення поставлених навчальних завдань.

Таким чином, виклики сучасного суспільства вимагають змін у формах та засобах аудиторної роботи. А саме: відмова від виконання письмових індивідуальних завдань, виголошення теоретичних доповідей під час аудиторних занять на користь груповим кооперативним методам навчання, що сприятиме не тільки набуттю професійних знань та навичок, але й формуванню особистості студента.

*Голіцин А. М., канд. екон. наук,
доц. кафедри маркетингу*

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ ЗІ СТУДЕНТСЬКОЮ АУДИТОРІЄЮ

Роль викладача у сучасному ВУЗі стає все більш важливою, особливо у рамках відносин «викладач—студент». Що ж цінують у викладачі студенти? Як показало опитування в одному з вузів, це, по-перше, особистісні якості викладача — доброта, товариськість, активність, життєрадісність, по-друге, знання предмету, ерудованість. Звісно, студентам подобається поєднання у викладача особистісних та інтелектуальних здібностей. Вдавання до крайнощів є негативним явищем.

Зазвичай оцінка студентів викладачами є стереотипною і одно-стайною: розумний, здібний або навпаки. Набагато важче дається оцінка особистісних особливостей. Тут є безліч різних думок про одного і того ж студента. Щоб не ображати гідності особистості студентів при оцінці їх знань і поведінки, важливо пам'ятати, що будь-яка

ситуація є результатом діяльності студентів, що вчать, і педагога, тому педагог відповідальний за вирішення ситуативної проблеми, навіть якщо остання виникла без його безпосередньої участі. Навіть у тих випадках, коли з якихось причин викладач не може поважати студента, доцільно віднестися до нього так, щоб остаточно не озлобити його, не загнати в комунікаційну безвихідь. Слід постаратися не демонструвати свого негативного відношення до нього, тримати себе гідно, з честю. Звичайно, про недоліки у навчанні треба сказати без свідків і в надзвичайно коректній формі. Мета таких висловлювань має бути конструктивною, застосовується етично виправданий тон. Для викладача сьогодні він може бути студентом, а завтра колегою.

Викладач зараз виступає у ролі керівника й ініціатора процесу навчання та спілкування. Сутністю цього процесу є система, прийоми та навички такої взаємодії. Змістовним наповненням є обмін інформацією та навчально-виховний вплив на студентську аудиторію. Успішність цього багато в чому залежить від педагогічної компетенції та авторитету викладача. Авторитет може складатися з двох частин: авторитет ролі та авторитет особистості. Останній має виховний і психотерапевтичний вплив на студентів. Він формується завдяки високому рівню розвитку трьох типів вмінь:

- предметних (наукові знання);
- комунікативних (знання про студентів і колег);
- гностичних (знання себе та вміння корегувати власну поведінку).

Досить часто можна помітити таку тенденцію, що у неавторитетних викладачів превалюють жорсткі та авторитарні методи спілкування, наявність стереотипів у процесі викладання, моно логічність спілкування. Багато труднощів виникають у молодих викладачів, які починають свою педагогічну діяльність, виникають складнощі у взаємовідносинах зі студентами у сфері особистісних контактів, оскільки саме до неї студенти висувають значні вимоги.

Якщо брати такі форми навчальної діяльності, як лекція, семінар, контактні заняття, то процес підготовки до них та їх проведення має певну комунікативну структуру.

На першому етапі здійснюється моделювання викладачем взаємодії з аудиторією, тобто планування комунікативної структури відповідно до поставлених цілей, задач, особливостей аудиторії, індивідуальності викладача, методів навчання, що пропонуються застосовувати.

На другому етапі відбувається безпосереднє спілкування, взаємодія з аудиторією, де найважливішими моментами можна назвати конкретизацію спланованої моделі спілкування, уточнення умов і структури майбутньої взаємодії. Викладач одразу відчуває загальну

атмосферу та настрої аудиторії і можливість (або неможливість) роботи за допомогою методів, які вибрані на попередньому етапі.

Третій етап — здійснення управління педагогічним процесом, де методи навчання та система спілкування мають бути адекватними.

На останньому етапі цикл закінчується, викладач аналізує обрану систему спілкування, конкретизує можливі варіанти організації взаємодії з даною студентською аудиторією, аналізує зміст заняття і відповідно прогнозує свої дії на майбутнє.

Гриненко А. М., канд. екон. наук, проф. кафедри управління персоналом та економіки праці

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАБУТТІ ПРАКТИЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ З УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ У МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ

У сучасних умовах глобалізації й конвергенції освітніх ринків і становлення загального освітнього простору висока якість освіти тісно переплітається і з цілями Болонського процесу: академічна мобільність, визнання дипломів, введення кредитних систем, інваріантні технології навчання, управління знаннями. І тому інноваційні навчальні технології є необхідним і нагальним завданням навчального процесу в світлі вимог Болонського процесу.

Особливо важливим у цьому плані є набуття практичних навичок і відповідних практичних компетенцій студентами магістерських програм. Чільне місце серед останніх посідає магістерська програма «Управління персоналом» і одна із фахових її дисциплін «Управління соціальним розвитком». Сама по собі підготовка з цієї дисципліни потребує застосування теоретико-методологічного мислення, логіки наукового пізнання, які допомагають закріпити теоретичні знання, і сформувати практичні навички у студентів, щодо розширення правового кругозору та вміння користуватись законами і нормативними документами в практичній роботі по аналізу соціальних процесів і розробці перспектив соціального розвитку на макро- і мікрорівнях. До цього слід додати сам факт того, що бачення перспектив розвитку — це те вміння, яке повинно сформуватись у студентів вже під час навчання.